

PAMÁTCE PROF. PhDr. ROBERTA KONEČNÉHO

(nar. 23. 4. 1906 v Brně — zemřel 15. 10. 1981 tamtéž)

V tomto roce vzpomeneme dvojího výročí — nedožitých osmdesátin a pátého výročí úmrtí profesora PhDr. Roberta Konečného, CSc. Byl dlouholetým členem redakční rady našeho časopisu i jeho významným příspěvatelem. V dnešní vzpomínce, kterou mu u příležitosti dvojího výročí věnujeme, nehodláme hodnotit ani jeho osobnost, ani jeho dílo. Stalo se tak opakovaně již za jeho života v příspěvcích, jež byly publikovány u příležitosti jeho dřívějších životních výročí a čtenář se v nich může seznámit i s bibliografickými přehledy jeho prací, z nichž některé jsou stále ještě na knižním trhu u nás i v zahraničí; k pětadesátinám o něm psal nestor naší psychologie Vilém Chmelař (1971), k jeho sedmdesátinám vyšel jubilejní článek i v našem časopise (1976). Nebudeme se proto

vracet do minulosti s pokusy o celkové zhodnocení života a díla profesora Konečného. On sám by si to zřejmě rovněž nepřál, neboť jeho zaměření bylo především prospektivní. Věnujeme mu raději krátké zamyšlení, které v nás vyvolává odstup oněch pěti let, jež uplynuly od jeho smrti. Toto zamyšlení musí mít nutně osobní ráz a je míněno jako podnět k obdobné řetězové reakci u všech, kdož ho znali.

Myslím, že každého z nás stále znovu překvapuje zjištění, jak neuvěřitelně rychle plyne čas, jenž na sebe vrství nové a nové události, které mají tendenci stlačovat minulost do stále slabších vrstev, takže její spektrum nakonec uniká rozlišovací schopnosti naší paměti, až se nám minulost jeví pod tlakem přítomnosti k nerozlišení vzdálená. Jinak je tomu ovšem v případě životních událostí, jež se nás osobně dotýkají — ať již jsou to skutečná lidská setkání, konfrontace, které náš život jakoby rozšiřují a zvětšují nebo utrpení, bolest, či ztráty blízkých a přátel, které náš život jakoby umenšují. Zde cítíme až příliš zřetelně, že ani sebedelší čas naší existence není s to zaplnit místo ztráty. Pocit jedinečnosti, neopakovatelnosti a nezastupitelnosti každého lidského života se nás zmocní vždy zejména při prožitku smrti člověka, je však tím výraznější, čím jsou lidské dimenze zesnulého plnější, významnější. Profesor Robert Konečný byl jedinečnou a mnohostrannou osobností nejen svými zájmy a tvorbou, jež zahrnovaly rozpětí od umění přes filozofii po vědu a odbornou psychologickou činnost, nýbrž pro svou zaujatost životem a hlubokým zakotvením v něm. Nebyl nikdy jeho pouhým exaktním pozorovatelem, badatelem anebo kritickým komentátorem. Těm, kdož se dívají na psychologickou skutečnost ze zmíněných dílčích hledisek, nebude nikdy zapadat do hodnotících schémat. Jistě, nemusel během svého života riskovat, zápasit a mohl setrávat na relativně klidném a bezpečném teritoriu akademické vědy. Avšak s tím by se on býval při svém založení nejen nikdy neztotožnil, ale ani nespokojil. Při své životní orientaci vycházel z tradice evropské kultury, při svých hodnotových východiscích, v nichž nejen obhajoval, ale snažil se i rozvíjet ty nejlepší stránky evropského duchovního dědictví a zejména při své neutu-

chající osobní angažovanosti byl neustále puzen k tomu, aby vkládal své síly tam, kde to předivo dění nejvíce vyžadovalo. V historickém kontextu, který mu byl údělem, si snadno představíme, jaká rizika s tím souvisela. A pamatujeme-li si ještě některé z jeho význačných osobních vlastností, jakými byly například kritičnost, úsilí o růst poznání a vědeckou pravdu a v neposlední míře jeho vlastenectví, pak nás nemůže překvapit, že za nacistické okupace ho úkoly doby, s nimiž se neohroženě konfrontoval, přivedly až na hranici nejzazší a k oběti nejvyšší — riziku ztráty vlastního života. To, že nakonec jen za cenu obrovského strádání unikl téměř jisté násilné smrti, nezměnilo nic na jeho hlubokém životním optimismu, ani neoslabilo jednu z jeho nejvýznamnějších vlastností — osobní statečnost. Myslím, že je stále smysluplné připomínat zejména mladé generaci podobné životní vzory, neboť ideály, ani životní pravdy nelze sdělit jinak nežli skutečně opravdově žitým osobním svědectvím.

Pro všechny, kdo se s profesorem Robertem Konečným v životě setkali, muselo toto setkání nutně znamenat konfrontaci — ať již to byl bezpočet jeho žáků, velké množství jeho malých i velkých pacientů a klientů a rovněž jeho hlubokém životním optimismu, ani neoslabilo jednu z jeho nejvýznamnějších vlastností — osobní statečnost. Myslím, že je stále smysluplné připomínat zejména mladé generaci podobné životní vzory, neboť ideály, ani životní pravdy nelze sdělit jinak nežli skutečně opravdově žitým osobním svědectvím.

Pro všechny, kdo se s profesorem Robertem Konečným v životě setkali, muselo toto setkání nutně znamenat konfrontaci — ať již to byl bezpočet jeho žáků, velké množství jeho malých i velkých pacientů a klientů a rovněž jeho hlubokém životním optimismu, ani neoslabilo jednu z jeho nejvýznamnějších vlastností — osobní statečnost. Myslím, že je stále smysluplné připomínat zejména mladé generaci podobné životní vzory, neboť ideály, ani životní pravdy nelze sdělit jinak nežli skutečně opravdově žitým osobním svědectvím.

V epoše, která se vyznačuje převahou analyticko-induktivního přístupu k řešení psychologické problematiky, nelze přehlédnout ani jiný významný rys teoreticko-vědecké a odborné činnosti profesora Roberta Konečného, totiž trvalé úsilí o syntézu a naplnění poznání v životě. Umožnilo mu nejen vyhnout se akademismu, nýbrž přivádělo ho neustále k tomu, aby z onoho obrovského objemu vědění, kterým psychologie disponuje, převáděl co největší část do vlastní odborné činnosti. Toto převádění nikdy nechápal jako prostou aplikaci, ale tvůrčí postup, jímž byl vzorem velkému počtu odborníků — psychologů. Byl u něho vždy záležitostí onoho procesu, který bychom mohli postavit jako komplementární k analyticko-induktivnímu přístupu, s nímž tvoří dialektickou zhodnocující jednotu a můžeme ho označit za tvůrčí syntetický přístup. Je to postup neméně tvořivý a jeho výsledky nepřetrávají ani tak v učebnicích psychologie a na stránkách odborného tisku, jako spíše v osobnostech studentů, klientů, pacientů, posluchačů rozhlasu, televize a všech, s nimiž měl možnost přijít ve své práci do styku.

Karel Plocek

LITERATURA

- CHMELÁŘ, V.: Pětašedesátiny univerzitního profesora PhDr. Roberta Konečného, *Čs. Psychologie*, 15, 1971, č. 3, s. 268.
- PLOCEK, K.: K sedmdesátinám univ. profesora PhDr. Roberta Konečného, CSc. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 11, 1976, č. 2, s. 187—192.